

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Vår dato:

19.01.2022

Vår ref:

2021/12949

Deres dato:

08.12.2021

Deres ref:

202116613-2

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Anveig Nordtug Wist, 73 19 93 37

Høringsuttalelse- søknad om fravik av LRV på Nedre Skjærlivatn - Åfjord

Bakgrunn

Trønderenergi kraft AS (fra nå av kun Trønderenergi) søker om å få tillatelse til å fravike LRV (234,45 m.o.h) med 245 cm. Trønderenergi skal rehabilitere reguleringsdammen samt rehabilitering og/eller bytting av tappeluke på Nedre Skjærlivatn.

Arbeidet er en del av rehabiliteringen av fem dammer i systemet, Øvre og Nedre Skjærlivatn og Øvre Vikvatn. Arbeidene i Øvre Vikvatn er avsluttet, mens det nå foregår arbeider med dammen i Øvre Skjærlivatn.

Det søkes om å fravike LRV og tappe ned 245 cm under LVR i perioden 1. april til 1. november 2022. Som oppgitt i søknaden er det enkelte avvik mellom gammel og ny innmåling av høyde, og det kan derfor være enkelte avvik på LVR.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren ser samfunnsnyttene tiltaket har, men mener tiltaket vil ha en midlertidig, negativ påvirkning på de vannlevende organismene på grunn av vannet. Trønderenergi har foreslått flere avbøtende tiltak, og Statsforvalteren støtter disse.

Magasinutforminga fører til at arealet som brakklegges er relativt lite.

I selve vannet vil det trolig ligge aurerogn på grunn som går tapt, i tillegg vil ungfisk som ofte står på grunn få tørrlagte skjulområder. Man må forvente at den rogn som er gytt høsten 2021 blir tørrlagt, slik at rogn fra 2021 blir mest påvirket. Vanligvis gyter aure (*Salmo trutta*) på utløps- og innløpsbekker, men basert på høydekotene rundt vannet ser det ut som innløps- og utløpsbekkene er lite tilgjengelige for gyting. Unntaket kan være «bekken mellom Øvre og Nedre Skjærlivatn og en bekk i sørøst. Vi har sett på flyfoto, og det ser ut som det er særdeles lite vann i disse to bekkene, slik at de ikke er tilgjengelig. Dette er ikke oppgitt i søknaden om det er gytebekker i vannet. Om det er gytebekker vil det være viktig å påse at aure har tilgang til disse ved gyting høsten 2022. Gyting i området foregår mest trolig i starten til midten av oktober, altså før 1. november.

E-postadresse:
sftlpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse:
Strandveien 38, Steinkjer
Prinsens gt. 1, Trondheim

Telefon: 74 16 80 00
www.statsforvalteren.no/tl

Org.nr. 974 764 350

Trepigget stingsild (*Gasterosteus aculeatus*) skal også finnes i vannet. Trepigget stingsild er en vårgyter, og rogn blir trolig mindre påvirket av tiltaket. Ungfisk og voksne individer som lever på grunna vil bli påvirket ved eventuelle raske vannstandsendringer.

Nedtapping skal skje med en myk overgang, slik at det tappes skånsomt. Det vil føre til mindre konsekvenser for det akvatiske livet. En myk nedtapping skal skje på en måte som gjør at fisk ikke strander.

Av fuglearter er det registrert hekkende storlom (*Gavia arctica*) i vannet. Registreringen er fra 2000. Vi går ut fra at det fortsatt er storlom i vassdraget, selv om registreringene er relativt gamle. Storlom er tilpasset et liv i vannet, og kan bli påvirket av vannstandendringer. Storlommen hekker i nærheten av vannet, og starter reirbygging fra starten av mai til starten av juli, avhengig av når lokalitetene blir isfrie.

Øvre Skjærvatn vil bli brukt som et magasin for å dempe større nedbørsmengder i perioden. Vi ser for oss at dette vil bety at Øvre Skjærvatn vil bli fylt opp. Statsforvalteren ønsker at Trønderenergi også påser at dette vannmagasinet fylles opp og tappes ned på en skånsom måte slik at rogn gytt ved høy vannføring høsten 2022 blir tørrlagt.

Ved Granholvatnet ligger Granholvatnet naturreservat, som er vernet på grunn av kystgranskog, med verdi «svært viktig». Naturreservatet har flere lavarter som er innenfor gruppene særlig stor eller stor forvaltingsinteresse. Ingen av lavartene eller verneformålet blir påvirket av nedtappingen i Nedre Skjærlivatn.

Vi minner om Statsforvalterens adgang til å pålegge undersøkelser og tiltak innenfor vassdragskonsesjonens vilkår over anadrom strekning.

Vassdragets tilstand og vannforskriften

Vassdraget består av Øvre- og Nedre Skjærlivatnet, Litlvatnet/Granholvatnet og Nedre Vikvatn som renner ut i Vikbukta via Vikelva. Stort sett er vassdraget sterkt modifisert vannforekomster (SMVF) fra Øvre Skjærlivatn til Vikelva- nedre del (anadrom strekning), unntakene er tilløpsbekkene til Skjærlivatnene og Nedre Vikvatnet.

Vannforekomstene har stort sett lav presisjon for vurderingene av kvalitetselementene, det er altså lite eller ingen informasjon om vannforekomstene. Når man ikke har informasjon om vannforekomstene settes de med godt økologisk potensiale for SMVF eller god økologisk tilstand for naturlige vannforekomstene.

Nedre Skjærlivatn er en SMVF, med godt økologisk potensial, med lav presisjon. Ifølge Vann-nett påvirker «Dammer, barrierer og sluser for vannkraftproduksjon» vannforekomsten i stor grad.

Etter Nedre Skjærlivatn vil vannet enten drenere til Granholvatnet via Skjærlivasselva eller via Vestre Skjærvatn og Elgtjønnna i Elgvikbekken. Skjærlivasselva er vurdert som i dårlig tilstand og er en SMVK basert på kvalitetselementet fisk. Både Elgvikbekken og Venstre Skjærlivatn er SMVF med godt økologisk potensial.

Vi gjør oppmerksom på at det både er brukt skrivemåten Skjerlivatn og Skjærlivatn i Vann-nett.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

§ 8 kunnskapsgrunnlaget

Som vist fra tidligere uttalelse på dispensasjon fra kommuneplan har NVE etterspurt informasjon om arter som er unntatt offentligheten, og disse dataene skal være overlevert til NVE.

Søk i offentlige databaser (gislink, naturbase, artskart og Vann-nett) viser ingen arter av særlig stor eller stor forvaltingsinteresse ved Nedre Skjærlivatn. Det er påvist flere lavarter i Granholvatnet naturreservat ved Granholvatnet nedstrøms. Det er vurdert at hverken disse lavartene, eller verneformålet med naturreservatet blir påvirket av tiltaket.

Vi har ikke funnet kunnskapsgrunnlaget til konsesjonsbehandlingen i 1989, og dette kunne med fordel vært vedlagt.

§ 9 føre-var-prinsippet

Tiltaket vil mest trolig ha midlertidige, negative konsekvenser for det akvatiske organismene. Dette vil spesielt gjelde for rogn som ligger i grusen våren 2022.

Det er, fra vår side, fokusert mest på å gjennomføre tiltaket på en mest mulig skånsom måte.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning

Vassdraget har allerede en stor påvirkning på grunn av fraføring av vann, og at vannforekomstene som blir påvirket er en sterkt modifisert vannforekomst. Samlet belastning for vassdraget er stort, men tiltak som vil gjøre vannforekomstene mer naturlige er vurdert at ikke er kostandssvarende. Vi ønsker derfor å få «godt økologisk potensiale» i vassdraget.

§ 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Tiltakshaver skal i utgangspunktet med hjemmel i denne paragrafen, dekke kostnadene ved å begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket evt. vil volde, innenfor rimelighetens grenser.

§ 12. miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det er viktig at nedtappingen skjer ved myk overgang, slik at man påvirker de akvatiske organismene minst mulig. Det er også viktig at nedtappingsperioden er kortest mulig.

Statsforvalterens konklusjon

Vi minner om Statsforvalterens kommentarer fra uttalelse om dispensasjon fra kommuneplan (deres sak 2335/2021/BJØMUR), hvor reindriftsavdelingen har påpekt:

«Området er vinterbeite for Fovsen-Njaarke sijte/Fosen reinbeitedistrikt, nordgruppen. Detaljplanen beskriver at de har vært i kontakt med den aktuelle sijte, og at det legges til rette for dialog. Vi ønsker å presisere viktigheten av dialog, spesielt under anleggsperioden. Utover dette har vi ingen merknad.»

Statsforvalteren ser samfunnsnyttens tiltaket har og fokuserer her på avbøtende tiltak, se under.

Avbøtende tiltak

- Myk nedtapping, slik at aureunger har muligheten til å følge vannet.
- Oppfølging av hvordan nedtappinga påvirker erosjonssonene og om det blir dannet mindre dammer der det stå aure innesperret, spesielt gjelder dette rundt oddene i vannet. Statsforvalteren ønsker å bli informert om denne oppfølgingen.
- Kortest mulig nedtappingstid
 - spesielt vil dette være viktig om det er innløpsgytende aurebestand slik at auren har tilgang til innløpsbekker ved gyting
- Påse at ei eventuell nedtapping av Øvre Skjærlivatn i etterkant av tiltakene i Nedre Skjærlivatn blir skånsomt gjennomført.

Med hilsen

Anne Sundet Tangen (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon plan- og inngrepsforvaltning

Anveig Nordtug Wist
seniorrådgiver
Seksjon plan- og inngrepsforvaltning

Dokumentet er elektronisk godkjent